

Pohled ze Zbraslavského vrchu k severozápadu, v pozadí vrchy Hůrka a Chlumecký kopec v CHKO Slavkovský les.

Zajímavá místa Karlovarského kraje – Rozhled ze Zbraslavského vrchu

Stanislav Wieser, Karlovy Vary

U jihovýchodní hranice našeho kraje nad Manětínskou kotlinou vyčnívá z ploché krajiny Zbraslavský vrch. Na neovulkanickém trachybazaltovém suku byl v minulosti otevřen kamenolom, z jehož hrany se otevírá výhled na východní panorama s dominantami Vladaře a Chlumské hory. Na severní straně pod vrcholem lze najít místa odkrývající severní panorama s obzory Slavkovského lesa a Doupovských hor. V krajině v popředí převládá bezlesí a řídké osídlení. Přístup na vrchol je odbočkou červeně značené turistické trasy, která se na západní straně ve vzdálenosti cca 80 m protíná se silnicí od Zbraslavi směrem do Plzeňského kraje.

Jižním směrem výhledu brání lesní porosty na úbočí vrchu, ale jeden z průhledů směřuje na charakteristický stožár televizního vysílače Krašov. Stožár vysoký 342 m byl v roce 2017 využit jako gnómon (středová tyč vrhající stín) pro vytvoření největších slunečních hodin v ČR a snad i na světě, jak se pochlubili

astronomové při odhalení této kuriozity. Třímetrové číslice X. hodiny dopolední až II. hodiny odpolední byly spolu s informačním a odpočinkovým místem představeny veřejnosti v jarní rovnodennosti 20. března 2018. Pozvánka od Obce Bezvěrov a České astronomické společnosti představovala zároveň „Manětínskou oblast tmavé oblohy“. Proto zmiňuji kuriozitu na Plzeňsku – vždyť do Manětínské kotliny patří krajina kolem Zbraslavského vrchu. Nebyl jsem na něm v noci a nesnil jsem pod tmavou oblohou, rozhled jsem obdivoval v podzimním průzračném vzduchu, kdy v dohledu nebyl žádný zdroj jeho znečištění.

Pohledem na mapu zjistíme, že tato krajina není protkána turistickými značenými cestami. Výstupová červeně značená trasa přichází od Bezvěrova a Nežichovské kotliny (Arnika 1/2014). Pod vrchem se napojuje na zelené značení trasy na Chlumskou horu v jihovýchodním výběžku Karlovarského kraje. Na severním okraji popisované krajiny vstupuje

modře značená trasa od Toužimi do Štědré a údolím Boreckého potoka je vedena ke Střele a do Žlutic (Arnika 1/2022). Zdejší silnice jsou vhodné pro cykloturistiku, i když většina z nich tak označena není. Je to síť cest venkovem k jeho poznávání.

Všude se najdou místa k zalíbení, ale náměty pro klienty cestovních kancelář v krajině pod Zbraslavským vrchem nejsou. Štědrá má zámek s opravenou bránou pro veřejnost zavřenou. Zato u kostela je přístupný památník, zde řekneme mauzoleum, obětí první světové války. Ten byl v roce 2010 zrestaurován a nově v něm jsou nápisové desky nabádající k usmíření národů po druhé světové válce.

Štědrý hrádek, zříceně středověké pozůstatky na ostrohu hlubokého údolí Boreckého potoka, patří svou polohou do lesnaté Žlutické vrchoviny, uzavírající prohořskou část Manětínské kotliny. Borecký potok se zahlučuje mezi stráně, jakmile vytéká z Boreckého rybníka. Výše na jeho toku vodu kumulují další rybníky až od Komárova a také menší rybníky na Prohořském potoce. Ale ráj přírodního koupání se tu nenajde. Hledal jsem jej marně u velkého a lákavého Horního hrádeckého rybníka v době, kdy u Prohořské tvrze ještě stávala opuštěná budova zbytku hospodářského dvora. Na starých mapách byl dvůr pojmenován Hrádek (Schlössles). Na jeho místě v rozsáhlém oploceném pozemku stojí nový objekt. Na bráně areálu je tabulka: Vila Čapek, a. s. Klubové apartmány, Prohoř 42.

Na Hrádku žila v letech 1933–36 Helena Čapková, spisovatelka, sestra bratří Čapků. Jedinou připomínkou jejího zdejšího pobytu je pojmenování nové vily. V nedaleké vsi Brložci již

- ▲ Zámek ve Štědré ze zámeckého parku.
- ▲ Severovýchodní svahy Zbraslavského vrchu, na obzoru hora Vladař.

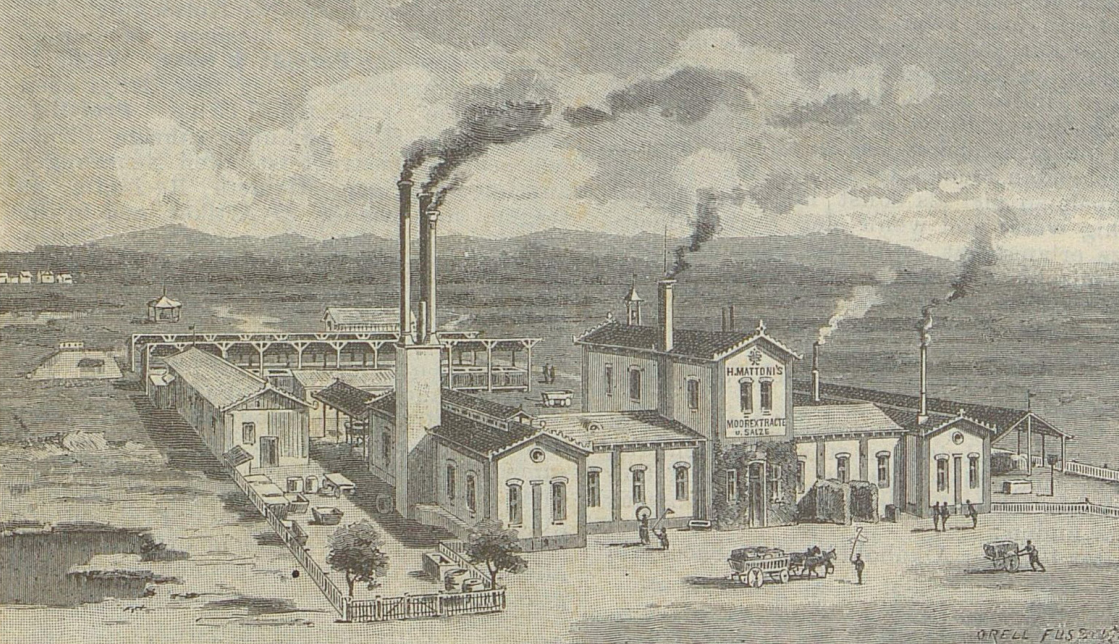

- ▲ Kostel ve Štědré a památník obětem první světové války.
- ▲ Zbraslavská lípa a javory, tři z původních čtyř památných stromů v lednu 2014.
Všechny fotografie Stanislav Wieser.

také nestojí zámek, ve kterém v ústraní bydlela v letech 1945–48. Zámek byl stržen roku 1984 po předchozím požáru. V Prohoří je ještě méně známou připomínkou historické osobnosti oplocený pomníček ve tvaru žulového sloupku s prázdnou nikou – prý Goethův pomník. Johann Wolfgang Goethe zde nikdy

nebyl, ale ke stému výročí jeho úmrtí v roce 1932 vzniklo v německém prostředí mnoho takových prostých i honosných pomníků. Obecní kaple v Prohoří byla postavena v roce 1912 a zasvěcena svatému Janu a Pavlovi. Po zrekonstruování je pozoruhodným objektem na rozlehlé návsi. Do obdélné stavby se zvoničkou byla včleněna hasičská zbrojnice a při nejnovější rekonstrukci na východní straně také čekárna u autobusové zastávky. U vjezdu nebo vstupu do vsi stojí sloupek se sochou Panny Marie a vedle něj nízká výklenková kaplička. Setkávání s drobnými pamětníky či památkovými objekty potěší, pokud jsou udržovány a dokonce obnovovány. Na Žlutici je takových mnoho, jejich soupis se nevejde do tohoto článku.

Jeden z polních křížů stojí před Zbraslaví u silnice, vydáme-li se na Zbraslavský vrch od Štědré. Byl obklopen dvěma lípami a dvěma javory, památnými stromy. Vichřice jednu lípu rozlámala natolik, že byla poražena, později větrné nárazy prolámaly koruny stávajících stromů. Pohledy na památná místa i rozhledy po krajinách se proměňují. Nemůžeme se domnívat, že příště uvidíme, co jsme již dříve viděli. Což je vlastně ono kouzlo, kvůli kterému stojí za to se na zajímavá místa vracet. ■

▲ Továrna na slatinné extrakty a soli Heinricha Mattoniho postavená roku 1873. V pozadí Císařský pramen a domy v Kateřině. Z časopisu Pharmaceutische Post, 1892, fond Rakouské národní knihovny (Pohled do historie Soosu, str. 58).

▼ Kaple v Prohoři, rekonstruovaná i s někdejší hasičskou zbrojnicí, str. 62. Foto Stanislav Wieser.

